

Sønderjysk Månedsskrift

Sønderjyde på godt og ondt

Theodor Hansen Hartung: 'En sønderjydes liv på godt og ondt'. Forlaget Hartung, Kallundborg 2016. 200 sider ill. Pris: 200 kr.

I mere end 50 år gik et blåt ringbind i arv efter pensioneret landbetjent Theodor Hansen Hartung. Det indeholdt et udate-ret og maskinskrivet manuskript til Hartungs erindringer. Nu er de 160 sider fra ringbindet udgivet og udkommet på Forlaget Hartung. Og det er godt, for på det, der i trykt og rigt illustreret form er blevet til 200 sider, får vi beskrevet livet, først som tysk soldat og senere som dansk politibetjent i Højer, i en ikke uinteressant periode i Sønderjyllands historie.

Hartung blev født i 1894 og voksede op på en mindre ejendom på Sottrup Mark ved Bylderup. På et par sider læser man om Hartungs tid i den preussiske landskole og om tjenestetiden, der begyndte, da han fyldte ni år. Ved sessionen i 1913 i Flensborg blev Hartung taget og lå i to år hos det 86. Infanteriregiment 'Königin Victoria', der havde hjemsted i Flensborg og Sønderborg. I løbet af krigen kom Hartung hurtigt til valpladsen i Belgien og Frankrig, deltog i Slaget ved Marne og blev herefter sendt til kampene på østfronten i De masuriske Sumpe. Hartung blev såret og overflyttet til garnisonstjeneste flere gange, men intet mindre end tre gange sendt tilbage i front-tjeneste. Den ene gang som straf for en natlig bytur, der var trukket ud. På Våbenstilstandsdagen i november 1918 befandt han sig som artillerist på Vestfronten.

Krigsberetningen er fængende og beskrevet så levende, at krigens gru mest af alt efterlader spørgsmålet: Hvordan overlevede Hartung dog det? Efter krigen blev Hartung politimand, først for Den internationale Kommission og senere i dansk politi, med tjenestested i Højer. Livet i Højer som dansk betjent i mellemkrigstiden var udfordrende, især da nazificeringen af det tyske mindretal tog til i løbet af 1930'erne. Under krigen måtte Hartung gå under jorden, levede otte måneder under forskellige identiteter og virkede som modstandsmænd. Hartung havde nøje ført hemmelige rapporter over hjemmetysk aktivitet i Højer, og efter krigen indgik disse i retsopgøret. I 1946 modtog Hartung trusler, og tog dem så alvorligt, at han søgte om forflyttelse. Derfor virkede han i sine sidste 13 år som landbetjent i Strib.

En sønderjydes liv på godt og ondt er, som personlig beretning, et vigtigt supplement til en velkendt historie om dansk kontra tysk i Grænselandet i det 20. århundrede, mens den specifikt for Højer kommer mere i detaljer både hvad angår personer og grupper, og anbefales også derfor. Illustrationerne er dels Hartungs egne, dels hentet hos familie og arkiver - flere mangler dog også kreditering - mens nogle få synes hentet mere eller mindre tilfældigt fra internettet. Især på den sidste gruppe ses nogen pixelering. Dette ødelægger ikke historien - man kunne dog også have ladet dem falde for redigeringen. For de i tysk mindre velbevandrede er tyske bestemmelser og nazistiske opråb oversat til dansk.

Mads Mikkel Tørsleff

7 • 2017